

Sota la catifa

Narrativa

En jaque

Berta Marsé
Anagrama
Barcelona, 2005

Anna Tomàs

Berta Marsé (Barcelona, 1969) s'abilla amb guants de cirurgà a l'hora d'escriure. Amb sobrietat, pols ferm, mirada escrutadora i un sorprenent domini tècnic per al que és el seu debut literari. L'autora dissectiona set secrets familiars, set tragèdies que els seus protagonistes s'haurien estimat més amagar sota la catifa per sempre.

En jaque s'inicia amb una frase d'Anton Txékhov que, més que un homenatge al gran narrador i dramaturg rus, és una honesta revelació del leitmotiv del llibre: "La propia naturaleza ha dado al hombre esta facultad de mentir, de modo que incluso en los momentos más penosos de tensión moral pueda conservar los secretos en su nido, como los conserva la zorra o el pato salvaje". La por, l'egoisme, la hipocresia, el vassa-

llatge i la traïció són alguns dels dimonis ocults que posen contra les cordes els protagonistes d'aquests excel·lents relats.

Marsé afirma inspirar-se en qualsevol situació quotidiana i així ho demostren els seus personatges, gent corrent que tant podria ser el nostre veí del davant com la nostra companya de feina. Ara bé, sota la seva aparent normalitat s'amaga un secret inconfessable que el lector no trigarà a descobrir. L'innocent dibuix d'una tortuga revela una situació d'abusos sexuals a una nena; una parella es confessa els secrets més íntims i obscurs durant una excursió en piragua; una perruquera s'enfronta dialècticament a una arrogant diva del Liceu; el pare d'un adolescent revela la brutal malaltia del seu fill a la mare de la seva nòvia...

Sense pietat i amb contundència, la jove escriptora manté un ritme *in crescendo* en cada un dels relats, submergint els personatges i el lector en una atmosfera cada cop més magnètica i devastadora. Diàlegs intensos i una prosa rica i polida fins al mínim detall converteixen els contes en una bomba de rellotgeria, en una autèntica explosió de plaer.

Berta Marsé posa els seus personatges contra les cordes. MIQUEL ANGLARILL

Idefonso Falcones ha escrit un 'thriller' històric. MARTA PÉREZ

La catedral del poble

Narrativa

L'església del mar

Idefonso Falcones
Traducció de Carles Urritz
Rosa dels Vents, Barcelona, 2006

Joan Agut

Idefonso Falcones és un advocat barceloní, inèdit fins ara en el camp de la literatura, que ha tingut la sort i l'encert d'arribar i moldre. Les llistes dels llibres més venuts en donen testimoni: tant l'edició original en castellà com la versió catalana del llibre han aconseguit ser dos *best sellers* a les poques setmanes d'aparèixer. On és el secret? Quina ha estat la fórmula? Falcones ha bastit una trama novel·lesca d'intriga, violència, emotivitat i acció en un marc històric català, el que va de l'any 1320 al 1384. I com a teló de fons la construcció de la monumental església de Santa Maria del Mar.

La novel·la descriu la trajectòria vital d'Arnau Estanyol, fill de la gleva que des de bastiaix aconsegueix ascendir fins a la noblesa. És una història accidentada, plena d'episodis impactants, on

s'encreuen la lleialtat i la traïció, la violència i l'amor, la guerra i la pesta, la persecució dels jueus i la Inquisició.

L'autor, segons explica en una nota al final del llibre, ha seguit els passos de la *Crònica de Pere III*. Els convulsos anys de la Barcelona medieval del segle XIV són omnipresents en la narració. En aquest sentit, no és desencaminat dir que *L'església del mar* és un *thriller* històric. Al llibre, que té més de sis-cents pàgines, no hi manquen recursos efectistes, caigudes en la truculència, episodis eròtics i derivacions sentimentals. Amb tot, l'autor aconsegueix mantenir l'atenció del lector fins al desenllaç final que, com calia esperar, és feliç.

Des del punt de vista de la qualitat literària l'obra de Falcones es manté dintre d'una correcció discreta. Probablement l'autor tampoc no pretenia fer res que anés més enllà d'un llibre llegible i interessant, cosa que ha aconseguit abastament.

L'església del mar és una novel·la entretinguda i amena, ben documentada històricament, que pot agradar, com ho demostren els fets, a un públic molt ampli.

Un retrat novel·lat

Narrativa

Abdallah Karim, el predicador

Miquel Ferrà i Martorell
Proa, 2005

Oscar Montferrer

La novel·la històrica permet jugar lícitament amb la Història —amb què, si no?— i, com a gènere literari, ha esdevingut un recurs que sovinteja amb una intensitat creixent en aquests moments estranys en què les fastuositats estético-tecnològiques de la modernitat dilueixen la consistència del present. Aquest no saber on s'està —en general, cada vegada hi ha menys sensació de saber qui som, d'on venim i cap a on anem, tot i el volum del quatre per quatre que ens posseeix i la quantitat de virtuosismes que atresoren els circuits electrònics del mòbil que ens transforma en éssers sonors— provoca en les ments inquietes una certa curiositat i unes certes ganes d'imaginar el futur —línia depressiva— o de buscar en el passat una base, un punt en què tocar alguna cosa sòlida que permeti fer peu. Res a dir.

En aquest marc —que és sobrevingut: potser l'autor tenia altres paràmetres al cap perquè en una nota prèvia avança que ell no vol fer novel·la històrica, que el que ell presenta és un retrat literari—, l'obra de Ferrà i Martorell és encertada, rebel i estimulante des del punt de vista de la idea.

Lider independentista marroquí. El personatge real en què es basa a l'hora de construir el personatge literari protagonista és Abd el-Krim, un líder independentista marroquí que va acabar la seva vida a Egipte, des d'on es va dedicar a la impulsió de moviments arabistes d'alliberament nacional.

A partir de la biografia d'el-Krim, Ferrà i Martorell imagina els moments vitals que duen el seu personatge inventat a assumir les contradiccions en què viuen els pobles envaïts i, després, a rebel·lar-se contra l'opressió.

El recurs a una narració en present que salta amb freqüència al terreny dels records —sense embolicar gaire la troca narrativa, la qual cosa s'agraeix infinitament, a Ferrà i Martorell i a tots els autors que no recorren a la tècnica del garbuix per disfressar les febleses— fa entendre el perquè de la voluntat de ser: de ser un ens amb una identitat pròpia; de ser una part de la terra en què s'ha crescut; de ser conseqüent amb la cultura que configura les persones que embolcalla...

En aquest cas, Miquel Ferrà i Martorell crea una conclusió clara a través d'Abdallah Karim: no hi ha res de dolent en ser un patriota, no hi ha res de dolent en voler viure amb dignitat.

El deliri de la confessió

Narrativa

Estiu, 1987. Dietari

Manel Alonso i Català
Llibres de l'Aljama. Rafelbunyol, 2005

Xènia Dyakonova

El dietari sempre ha estat un gènere perillós i ambigu. Sembla que estigui destinat a la introspecció, que jugui el paper d'un mirall, o de la mirada cap enrere, com la d'Orfeu. Sembla també que hagi de tenir la forma d'un soliloqui o una mena de diàleg amb la pròpia consciència (o amb el propi passat). Sembla que sigui un espectacle per a

un sol actor, que al mateix temps és l'espectador i el crític. Però en realitat, com més avancem en la modernitat, en l'època gloriosa de l'estriptis i els *talk show*, el dietari, fent-los companyia, es converteix en un pretext per a l'exhibicionisme més desinhibit. Ha esdevingut una trampa transparent: una confessió íntima que l'autor mormola a cau d'orella del món sencer. Per tant, abans que res, es preocupa per quedar bé davant d'aquesta orella immensament curiosa i xafardera. I l'orella li ho agraeix.

Manel Alonso i Català, poeta, periodista i editor valencià, es remunta fins a l'estiu de fa dinou anys, i ens ofereix una radiografia

completa de la seva ànima de jove romàntic i una mica egòlatra, com tots els poetes. La seva ingenuïtat sincera a vegades és entenedora: confessa que es va inscriure a l'Associació de Joves Escriptors en Llengua Catalana perquè volia que la gent que l'envoltava el reconegués com a escriptor. En un altre moment dubta de si la seva obsessió per l'eroticisme es deu a les seves hormones o a les lectures. Doncs sí que no queda clar, i és aquí on radica l'encant del protagonista: el narrador apareix realment com un camp de batalla entre la libido i l'amor pels llibres. Explica les seves experiències eròtiques i revela els seus somnis lírics amb

una franquesa aclaparadora, i fent servir unes imatges i unes metàfores pròpies d'un romanticisme exagerat que avui dia no provoca gaire més que un somriure irònic o indulgent. Tanmateix, cal destacar la capacitat que té l'autor de recrear la figura d'un noi càndid i espontani, somniador fins a les últimes conseqüències, honest amb si mateix (*ergo*, amb el lector), social i addicte a la inspiració poètica. El que falla és que la descripció de la seva vida quotidiana al llarg d'aquell estiu llunyà és de vegades massa fotogràfica, massa documental, sense passar pel filtre d'aquesta màquina maliciosa que és el llenguatge. I el llenguatge, al meu parer, sempre és literari.